

Ponicsán Tibor (1975–2016)

Tibor kiváló erdész és igaz vadász volt. Jó szakember, aki az idejét nem kímélve szolgálta az erdőt. Felújította, megújította az erdőket, a keze nyomán mindig értékesebb, jobb erdők születtek, mint amik

korábban azon a helyen álltak. Óvta az élőlényeket, a vadat mindig tisztelettel és megbecsüléssel ejtette el.

Nógrád megyében egy kicsiny faluban, Lengyénden született. Már gyermekkorában megmutatkozott a természethez, az erdőhöz való vonzódása, az elemi iskola elvégzése után a mátrafüredi szakközépiskolában érettségizett és szerzett erdésztechnikusi képesítést.

Szakmai pályafutását 1994-ben, közvetlenül az erdésztechnikusi oklevél megszerzése után a Berceli Erdészetről beosztott erdészként kezdte, s ezzel egy időben belépett az OEE Balassagyarmati helyi csoportjába.

1997-ben került át a Váci Erdészethez, ahol a naszályi erdőtümbben kerületvezető erdész-vadászként folytatta munkáját. 2001-ben vezetői beosztást kapott, a Váci Erdészeti fahasználati műszaki vezetőjének nevezték ki, s egyben felelős volt az erdészeti vadgazdálkodási ágazatáért is. 2003-ban a Nyugat-magyarországi Egyetemen vette át vadgazdamérnöki diplomáját.

A 12 éves államerdészeti szolgálat után 2006-ban indította el saját vállalkozását, céget alapított. Szaktudása, tapasztalata továbbra is az erdők szolgálatában állt, de immár a magánerdőkben vállalt szakirányítást és a saját erdeit kezelte.

A Börzsönyben és a Nyugat-Cserhátban az akácoktól a gyertyános-tölgyesekig sokféle erdőállománnyal gazdálkodott, több helyen erdőt telepített.

Szenvedélyes vadász volt, szaktudását a vadállomány-gazdálkodásban, a vadkár megelőzésben az Ipoly völgye Vadásztársaság vadászmenteként kamatoztatta.

Szép eredményeket ért el, vállalkozását folyamatosan fejlesztette, bővítette. Közútszelenben állt, a térségben nagy megbecsülés övezte. S a hirtelen, kegyetlen betegség itt tört ketté egy felfelé ívelő pályafutást, egy virágzó földi életet.

Kedves Kollégánk, Drága Barátunk, Tibikém!

Nagy úrt hagyta magad mögött! Azért tudtál nagy ürességet hagyni, mert tevékeny életteddel kitöltötted a környezetünket, ott voltál az erdőkben, ott voltál házainkban, ott voltál a vadászösvényeken, jobba formáltad a környezetet és betöltötted a szívünket.

Jó voltál az emberekhez, segítettel, ha valaki bajba került, meghallgattad, ha valaki szomorú volt. Igaz, szerető férj, gondoskodó családapa voltál. A család mindig az első helyen állt, értük dolgoztál, értük mindent megtettél. Te elmentél, de a vidámságod, figyelmesség, kedvesség, tisztesség itt maradt közöttünk.

A test elporlad, a lelked a mennybe jut. Hisszük, hogy az örök világosságban Te már

látod a dolgok miértjét, Te már tudod a választ arra a milliárdnyi kérdésre, ami előtt mi tanácstalanul állunk.

Azt mondtad a feleségednek az utolsó napon: találkozatok minél többet a családdal, barátokkal, legyetek együtt, így emlékeztek rám! Igen, így lesz. Nem tudunk mást tenni, mint együtt lenni, mint szeretni egymást. Minden elmúlik, de a barátság, a szeretet örök. Kollégánkat a váci Alsóvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Csak állok szóltamul, a dárda földre bull, itt más erő az Úr, itt más erő az Úr!

Üdv az Erdésznek, nyugodj békében!

Ifj. Dobó István

Dr. Tóth Béla (1921–2016)

Dr. Tóth Béla egyike volt a magyar erdőgazdálkodás legismertebb és legelismertebb szaktekintélyeinek. 1921. április 11-én Öcsödön született. Édesapja, Tóth Sándor fakereskedő és földműves, édesanyja, Zúbor Mária háztartásbeli volt. Középsiskolai tanulmányait Szarvason végezte 1931–1939 között. Okleveles erdőmérnöki diplomát pedig a József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bányá-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán szerzett 1943-ban.

Felesége, Szabó Gabriella, aki korábban a Felsőtisza Állami Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál laboránsként dolgozott, 1994-ben hunyt el. Két gyermekük közül Béla (szül.: 1956) agrármérnök, Márta (szül.: 1957) pedig vegyésztechnikus lett.

Munkássága:

- 1943–1944: a Besztercei Erdőgazgatóságnál erdőrendezősi beosztott
- 1944: a Zalaegerszegi Erdőfelügyelő-ségen erdőfelügyelősi beosztott
- 1944–1945: katonai szolgálatát töltötte
- 1946–1949: a Szegedi Erdőgazgatóság Szeghalmi Erdőgondnokságánál erdőgondnok
- 1949–1950: a Debreceni Erdőgazgatóság N. V. Szolnoki Erdőgondnokságánál erdőgondnok
- 1950–1953: a Szolnoki Erdőgazdaságnál műszaki előadó, majd főmérnök

Az állami erdőkben töltött üzemi gyakorlati éveinek legfontosabb szakmai eredményei a színvonalas erdőgazdálkodás alapjainak és kereteinek megteremtése, új erdők telepítése volt. Az Erdészeti Tudományos Intézetben 1953-tól dolgozott. Első feladata az 1924 óta fennálló, de működésében 1944 óta szünetelő püspökladányi Erdészeti Szik-kísérleti Állomás újjászervezése, majd vezetése volt. 1963-ban mezőgazdasági (erdészeti) kandidátusi tudományos fokozatot szerzett, ezt követően tudományos főmunkatársrá lépett elő.

Első önálló kutatási témája az öntözőrendszerek fásítási kérdéseit vizsgálta. Később a hazai kötött és szikes talajú síkvidéki tájak erdészeti termőhelyi kutatásait folytatta. Részt vett a hazai termőhely-típológiai alapok ki-

dolgozásában, több erdőgazdasági tájról monográfiaszerű feldolgozást készített.

Közreműködött a hazai erdészeti termőhelyfeltárási és -terképezési irányelvek kidolgozásában. Kidolgozta az alföldi kötött és szikes talajú erdőgazdasági tájakra a nyár-fatermesztési lehetőségeket és termesztési módokat.

Tudományos kutató munkája a tiszántúli nyártermesztés telepítési lehetőségeinek szélesítése, a szikes talajokkal kapcsolatos kérdések megoldása, az agrotechnikai módszerek korszerűsítése volt, gépek széles körű alkalmazása útján.

Komoly kutatási eredmény a rövid vágásfordulóban kezelt nyárak erdőművelési lehetőségeinek felismerése a Tiszántúl kötött talajú termőhelyein. A szikesek erdősítésének megoldása és a kötött talajú termőhelyek nyár-fatermesztésre irányuló fejlesztésének kutatása egész pályáján átível.

A püspökladányi kísérleti bázison kialakította a Tiszántúli Kísérleti Állomást, mely az ottani erdőgazdálkodásban irányító szerepet töltött be. A nyártermesztés fejlesztése során egyedülálló nyárfajta-összehasonlító és nyárnevelési kísérleti bázist alakított ki, amely a nyárfakutatók közt vezető szerepet töltött be. Az általa irányított kutatók kollektívája végezte a legtöbb nyártelepítés előtti termőhely-értékelést, amivel biztosították a nyár számára alkalmatlan termőhelyek művelésből való elhagyását.

Az eredetileg szikkísérleti profilú kutatóhelyet a teljes Tiszántúlt átfogó táji kutatóbázissá fejlesztette tovább. A nyírségi akácgazdálkodást bevonta az állomás kutatási körébe és megindította termesztési rendszer jellegű kutatását.

Javaslatot adott méhlegelők javítására alkalmas fás növények termesztésére. Irányelveket dolgozott ki a gyakorlati méhlegelő-fejlesztésre. Megadta az erdő szerepének vizsgálati és értékelési módszerét a többcélú területhasznosításban. Rendszeres és kiterjedt szaktanácsadási munkát végzett a termőhelyek erdősítési értékelése, a terület-hasznosítás racionalizálása erdősítéssel, a fajmegválasztás és a nyár-fatermesztés technológiája témakörökben.

Nyárfakutatási tevékenysége kiegészült a fűztermesztés fejlesztésével is. Mindezek eredményeképpen az Erdészeti Tudományos Intézetben a legnagyobb területű, összesen több mint 300 hektárt meghaladó nyár- és fűzklón- és termesztési kísérletet hozott létre.

A nevéhez kötődik a mintegy 350 klónnal létrehozott 800 hektár nyárklónkísérlet, közreműködés a magyar nyárfajtaválaszték kialakításában, a Pusztaszil szelektálása és fajtaként való állami elismertetése.

Kollégái igen alapos, műszakilag pallérozott tudású, nagyszerű gyakorlati érzékkel rendelkező kutatóknak tartották. A vezetés alatt dolgozó kísérleti állomás és az üzemi közötti kapcsolat a gyakorlat és az elmélet teljes, követésre érdemes mintájaként szolgált. A közönséggel szembeni magatartása is példaértékű volt, tanulmányi bejárásokon magyarázta hol népszerű, hol elmélyülten szakmai alapon a szikfásítás elért vagy elérendő feladatait.

1960-tól folyamatosan részt vett a Püspökladányi Arborétum létrehozásában és fejlesztésében.

Kutatási eredményeit számos összefoglaló jelentésben, magyar és külföldi szaklapban, valamint szakközönség előtt tartott előadásokon adta közre. Szintetizáló műve, a Szikések fásítása (Akadémiai Kiadó, 1972) 1976-ban nívódíjat kapott a Magyar Tudományos Akadémia Kiadói Bizottságától.

Három középfokú nyelvvizsgát tett az ELTE-n: német (1965), francia (1968), és orosz (1970) nyelvből. Nyelvtudását széles körű külföldi kapcsolatokban kamatoztatta. Külföldi tanulmányútjain szerzett tapasztalatait átültette a hazai viszonyokra.

Állomásvezetőként tagja volt az Intézeti Tanácsnak, ebben a minőségében hasznos, előremutató segítséget nyújtott az intézet vezetőségének. Nem pusztán irányította az egyik legrégebbi állomás munkáját, de szintet együtt is élt vele a farkasszigeti telepen. A fiatal kutatókat eredményesen vezette be a kutatás gyakorlatába. Munkatársaihoz való viszonya többek szerint kifogástalan volt. Erőskezű, de igazságos vezetőként számoltak be róla.

1982-ben tudományos tanácsadóként vonult nyugdíjba, de megszakítás nélkül dolgozott tovább eseti megbízási szerződéses viszonyban. 1993–1994 között megbízott állomásigazgatóként egy rövid ideig ismét irányíthatta a Püspökladányi Kísérleti Állomás szakmai munkáját. Aktívan részt vett az intézet nemesítési, valamint szikfásítással és erdőtelepítéssel kapcsolatos kutatásaiban. Az általa vezetett kutatócsoport munkájának eredményeként 6 nyárfajtát nyújtottak be állami elismerésre. Szerepe volt a nemesített fajták gyakorlati elterjesztésében, korszerű telepítési és kezelési technológiáik kidolgozásában.

Munkásságát a következő kitüntetésekkel ismerték el:

- 1962 Erdészet Kiváló Dolgozója miniszteri kitüntetés
- 1970 Miniszteri dicséret
- 1974 Erdészet Kiváló Dolgozója miniszteri kitüntetés
- 1977 Bedő Albert-díj
- 1982 Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetés
- 1986-tól az Erdészeti és Faipari Egyetem címzetes egyetemi tanára
- 1996 Pro Silva Hungariae-díj
- 2011 Életfa Emlékplakett Arany fokozata
- 2012 MTA DAB Plakett-díj

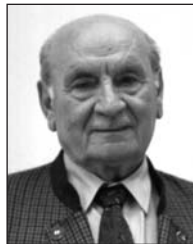
Tagságai:

- 1942-től Országos Erdészeti Egyesület
- 1946-tól Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozók Szakszervezete
- 1992-től európai fekete nyár génmegőrzési irányító nemzetközi bizottság
- Nemzetközi Nyárfa Bizottság végrehajtó Bizottsága
- Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottsága
- Alföldi-program Mezőgazdasági Tudományos Bizottsága
- MTA Debreceni Területi Bizottság Erdészeti és Vadgazdálkodási Munkabizottsága – elnök

- 1996-ban részt vett a Nemzetközi Nyárfabizottság (IPC) XX. ülésének szervezésében, az IPC tiszteletbeli örökös elnökének választották

ERTI

Dr. Rácz Antal (1928–2016)

Budapesten életének 89. évében rövid betegeskedés után elhunyt dr. Rácz Antal okl. erdőmérnök, a mezőgazdasági tudomány kandidátusa, címzetes egyetemi tanár, nyugalmazott minisztériumi főosztályvezető.

Lányán született 1928. február 7-én, kispáros családban. Nagy vágya volt, hogy iskolai tanulmányai végeztével erdész lehessen. A II. világháború és az ezt követő évek körülményei azonban nem tették lehetővé. Így dolgozó pályafutását pedagógusként, vidéki tanítóként kezdte el.

1951-ben nyílt alkalmá elhelyezkedni az erdészeti ágazatban, a korabeli Bódva-völgyi Állami Erdőgazdaságnál. A továbbiakban több helyen, többféle munkakörben dolgozott, gazdag gyakorlati tapasztalatra tett szert. Például huzamosabb ideig volt erdészvezető Mendén. 1964-ben megszerezte erdőmérnöki oklevelét a soproni Erdőmérnöki Karon.

A gyakorlati állami erdőgazdálkodásban töltött csaknem két évtizednek kb. a felét Somogyban, ezen a kiváló vadászterületen vadászati felügyelőként töltötte. Ott szerzett ismereteinek is jó hasznát vette, amikor 1969-ben az akkori Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium Vadászati és Vadgazdálkodási Főosztályának csoportvezetőjévé nevezték ki. Amikor pedig a főosztály feladatkerét 1975-ben megosztották – egyrészt a vadászat és vadgazdálkodás általános államigazgatási feladatainak minisztériumi szintű ellátására, másrészt speciális feladatok elvégzésére és az utóbbi célra hozták létre a MÉM Vadgazdaság-felügyeleti Főosztályát – ennek vezetőjévé Rácz Antalt nevezték ki. Ebben a munkakörben dolgozott egészen 1989-ben történt nyugdíjállományba vonulásáig. A csak Felügyeleti Osztálynak nevezett minisztériumi szervezeti egység feladatának speciális jellegét az jelentette, hogy irányította a kormány vadászrendjei számára rendezett vadászatok szervezését és lebonyolítását is. S ugyanezt a korabeli hatalmi elit azon tagjainak vadászataival kapcsolatban, akik tagjai voltak az 1964-ben létrehozott Egyetértés Vadásztársaságnak.

Rácz Antal főosztályvezetői munkája során három irányelvet követett és ezt kívánta meg alárendeljeitől is. 1. Az erdő- és vadgazdaságok szakmai színvonalá semmivel sem lehet alacsonyabb, mint a többi standard állami erdő- és feldolgozó gazdaságé. 2. A kiemelt vadászati feladatok mellett is törekedni kell az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás összhangjának megteremtésére. 3. Az erdők hármas funkciójának ezen a területen is érvényesülni kell, éppen úgy, mint bármelyik magyar erdőben.

Az erdő- és vadgazdaságok a 20. század utolsó harmadában anélkül valószínűsítették meg a

fenntartható erdő- és vadgazdálkodást, és őrizték meg a területeiken az élővilág biodiverzitását, hogy erről naponta beszéltek volna.

Szakmai pályafutásának nagy élménye volt, hogy 1972-ben féléves szakmai tanulmányutat tehetett Kelet-Afrikában, Tanzániában, a neves magyar Afrika-vadász és vadgazda, dr. Nagy Endre (1913-1994) által vezetett vadrezervátumban, a Ngorongorokráter és a Meru-hegység térségében.

A tanulmányút a valóságban kőkemény vadgazdálkodási munkavégzést jelentett Rácz Antal számára, valamint sok vadászatot, számos értékes egzotikus trófea begyűjtését. Továbbá sok tanulást és gyakorlati tapasztalatszerzést, adatgyűjtést a térség élővilágáról, az ott folytatott vadgazdálkodásról, vadászatról, a helyi kulturális, néprajzi viszonyokról. Közben tárgyalóképes szinten elsajátította a szuahéli nyelvet is. Hazatérése után élményeit és tapasztalatait a *Kua Heri Tanzania!* című, 265 oldalas, fényképekkel bőven illusztrált, élvezetes stílusban megírt könyvben adta közre. (Viszontlátásra Tanzánia! Bp., 1973. Magvető Könyvkiadó.) A kötetet egy *Afrika vadvilágáról vadászoknak* című tudományos fejezet zárta, mintegy jelezve, hogy e tanzániai tanulmányútnak további szellemi hozadékai is lesznek.

Valóban, tapasztalatait egyetemi doktori disszertációvá érlelte, amelyet *Melegégyői vadgazdálkodás értékelése és fejlesztésének lehetőségei* cím alatt sikerrel védett meg 1980-ban, a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. Továbbfejlesztéséből pedig akadémiai kandidátusi értekezés lett, amelyet szintén sikerrel védett meg még azon év decemberében. A témakörben olyannyira specialistává képezte ki magát, hogy előbb a Gödöllői, majd pedig a Debreceni Agrártudományi Egyetem is meghívta a *Melegégyői vadgazdálkodástani alapismeretek* című tantárgy előadására.

A GATE-n 1972-től 2002-ig, a DATE-n 1998-tól 2010-ig oktatta e tantárgyat, nappali tagozaton és posztgraduális képzés keretében egyaránt, többek között számos erdőmérnöknek és vadgazda mérnöknek is. Megírta a tárgy egyetemi jegyzetét is és még számos publikációt. Afrikai származású hallgatóival saját szuahéli nyelvükön beszélt. Tagja volt az állami vizsgabizottságnak és a doktori bizottságnak is. Eredményes oktatói munkásságának elismeréseként a GATE a *címzetes egyetemi tanár* címet adományozta részére.

Családi élete kiegyensúlyozott, rendezett, bensőséges volt. Feleségével, Gencsi Lenkével 1950-ben kötött házasságából két gyermek született: Gábor okl. agrármérnök és Ildikó, okl. vegyész-mérnök. Édesanyjuk mellett ők és még három unoka gyászolja az elhunytat.

Az erdészek-vadászok társadalma a Buda-keszi Erdészet területén levő Magyar Vadászok Szoborparkjában rendezett szép emlékünnepe keretében vett tőle búcsút. Hamvait is a budakeszi városi temetőben helyezték végső nyugalomra. Tisztelettel, megbecsüléssel emlékezhet az utókor, a szakma dr. Rácz Antalra, mert felelős beosztásában megtette, amit megtehetett a magyar erdőért-vadért, erdészeti-vadászatiért. Én pedig úgy búcsúzok el Tőle, ahogyan tanzániai munkásai, vadőrei: *Kua Heri, Buana Rácz!* Isten vele, Rácz úr!

Dr. Király Pál